

אקלארצ דע-האן - קורט חשיבה 5: מידע ותחושות
כרטיסי עבודה לתלמיד

7. דעות מן-המוכן

לעיתים מוצעים לך דעות או שיפוטיות מן-המוכן. אלה הוכנו על ידי אדם אחר, או שאלו דעות שאנשים רבים מחזיקים בהן. יש מקרים שבהם צריך להשתמש בדעות מוכנות כאלה, היות שבלתי אפשרי לבדוק הכול בעצמך. אין כל רע ב"דעה מן-המוכן", כל עוד משתמשים בה כעזר (ד"ע) לחשיבתך ולא כתחליף (ד"ת) לה.

"דעות מן-המוכן" כעזר (ד"ע):

אתם משתמשים ב"דעות מן-המוכן" כעזר לחשיבתכם. דעה זו יכולה להוות נקודת התחלה, מרכיב או יסוד לבדיקה. אבל עדיין עליכם לחשוב בעצמכם.

דוגמה: "כולם אומרים שלבעלי חנויות יש יותר מדי רווחים, אבל אני הייתי רוצה לראות את המספרים בעצמי וגם לשמוע את דעתם של בעלי החנויות".

"דעות מן-המוכן" כתחליף (ד"ת):

מצב שבו אתם משתמשים ב"דעה מן-המוכן" כתחליף לחשיבתכם. במקום לחשוב בעצמכם אתם מאמצים דעה מסוימת ו"לובשים" אותה.

דוגמה: "כולם יודעים שבעלי חנויות מרוויחים יותר מדי ולדעתי זה לא בסדר, כי זוהי הסיבה למחירים הגבוהים כל כך".

סוג השימוש ב"דעה מן-המוכן" הוא זה שקובע האם זהו עזר לחשיבה או תחליף לה.

תרגול

- * 1. בכל אחת מן הדוגמאות הבאות נעשה שימוש בדעה מוכנה כעזר לחשיבה (ד"ע) או כתחליף לה (ד"ת). זהו לאיזה סוג שייכת כל דוגמה:
- "כולם אומרים שהמורה החדש הוא רודן, לכן כולנו נצטרך להוריד פרופיל לזמן מה"
 - "כולם אומרים שהמורה החדש הוא רודן, אבל אני אחכה לשפט זאת בעצמי"
 - "אני לא רוצה את העבודה הזאת היות שיעל אומרת שזאת עבודה ממש משעממת"
 - "יעל אומרת שהעבודה הזאת ממש משעממת כך שכדאי שאשאל גם אחרים — או אפילו אנסה אותה לכמה ימים"
 - "עסקה חדשה זו (יותר שכר תמורת כל מכונית נוספת שמיוצרת) כנראה מתוכננת כדי שהבעלים ירוויחו יותר, אבל אולי עלינו לבדוק האם זה יכול לעזור גם לנו"
 - "כולם יודעים שבעלי העסק רק מעוניינים להרוויח יותר, לכן עסקה זו חייבת להיות גרועה לעובדים".
- * 2. בכל הדוגמאות הבאות משתמשים ב"דעות מן-המוכן" כתחליף לחשיבה (ד"ת). האם תוכלו לנחש איך אפשר להשתמש בדעות מוכנות אלה כעזר?
- "בטלויזיה אמרו שהמדינה בדרכה לאסון, אז אולי כדאי שנבזז את כל הכסף שחסכנו ולפחות נהנה"
 - "כל בעלי הבתים תאבי-בצע ורמאים ורק מעוניינים בהעלאת שכר הדירה, לכן אני מסכימה עם ההקפאה הממשלתית של שכר הדירה"
 - "גבי כהן אומרת שעומד להיות מחסור בסוכר, לכן כדאי לקנות הרבה סוכר"
 - "אבא שלי אומר שאין לי סיכוי לעבור את המבחנים, לכן אני רוצה לעזוב את בית-הספר בהקדם ולהתחיל להרוויח קצת כסף"
 - "כולם יודעים שאנשים שבאים מרקע עני לא משיגים עבודות טובות, אז מה הטעם לנסות בכלל?"
3. הביאו דעות מוכנות, שאולי רווחות בקרב הדור הוותיק, אודות קבוצות האוכלוסייה הבאות. האם דעות מוכנות אלה יכולות להיות מועילות בצורה כלשהי?
- רופאים, יפנים, נערות עשירות, שוטרים, מורים, פוליטיקאים, כוכבי-רוק.
4. להלן ארבע דעות מקובלות של מבוגרים על הצעירים. האם תוכלו לתת ארבע דעות מקובלות שיכולות להיות לצעירים על המבוגרים?
- "אין להם כבוד למבוגרים"
 - "הם לא מתאמצים מספיק בעבודה"
 - "הם היו מתנהגים טוב יותר אילו היו חוטפים כמה מכות טובות"
 - "הם חושבים שהם יודעים הכול"

פעולה

1. עליכם לדעת בבירור האם זוהי דעתכם האישית או שמא זו "דעה מן-המוכן".
2. אם זאת "דעה מן-המוכן", האם אתם משתמשים בה כעזר לחשיבתכם (ד"ע) או כתחליף לה (ד"ת)?
3. האם האדם שלו אתם מקשיבים משתמש ב"דעה מן-המוכן" כתחליף לחשיבה?
4. אם עליכם להשתמש ב"דעה מן-המוכן" בנושא מסוים, האם יש רק דעה אחת כזו או מספר דעות?

פרוייקט

- * 1. כתבו שישה רעיונות שיש לכם על תעשייה. אמרו אילו מהם הינם "דעות מן-המוכן". איך תוכלו להשתמש בהן בצורה של ד"ע.
2. גבר בן 65 מתחתן עם אישה בת 25. אנשים רבים היו משתמשים בדעות מקובלות בנושא זה (ד"ת). רישמו דעות רבות ככל שתוכלו להעלות בנושא זה. איזו השפעה תהיה לדעות אלה?